

Slavica
Mastikosa

PTICA KOJA
PAMTI NEBO

■ Laguna ■

Copyright © 2026, Slavica Mastikosa
Copyright © ovog izdanja 2026, LAGUNA

Svaka sličnost sa ličnostima i događajima iz stvarnog života slučajna je.

*Mojoj Radmili,
koja nosi nebo u očima!*

*Sve što se dešava posledica je nečega što se već desilo,
i sve može biti uzrok nečemu što će se desiti.*

Sadržaj

Prolog	13
Miško	15
Nedovršena ispovest	17
Novi milenijum.	20
Miris svežeg hleba	30
Bogoslava.	43
Duhovski utorak	45
Ljubica Božić	50
Vesnici proleća	55
Crvena uskršnja jaja	58
Kad izgubiš sebe	62
Marko Gric.	67
Prva nit klupka koje je počelo da se odmotava	67
Travarka	75

Raskrinkavanje	80
Izričita direktiva	84
Borka.	87
Učiteljica Ruža.	93
Besane noći	95
Dobronamerna žena	99
Sven i Lili Hofbauer	104
I šta sad	108
Leto 1966. godine.	112
Sedamdesete godine dvadesetog veka	117
Ponovni susret	119
Pariz, 1989. godina	123
Bjanka	125
Požutele fotografije ili Tajna malog sefa	130
Rene Pat	134
Ručak	139
Pisma	148
Nepravda se ne može ispraviti	152
Čiča Marko.	157
Ko je Ljubica Tica	159
Jutarnja kafa.	167
Smiljana	173
Poziv koji ruši iluzije.	177
Nanina priča	182

Jesu ili nisu	188
Intermeco	191
Dogovor	195
Markova priča	199
Znaš li ti, čiča, ko je Gavro	201
Čašica razgovora uz ručak.	207
Petra.	213
Ožiljci i snovi	215
Ručak dobrodošlice	221
Dan posle	229
Nakon godinu dana.	233
Let za Kubu	235
Venčanje.	239
Više od običnog putovanja	243
Legenda o Plavoj rupi	247
Izložba	250
Sutradan	256
Prohujala godina	262
Izjave zahvalnosti	267
<i>O autorki</i>	269

Prolog

Nije tog dana visoki funkcioner Službe javne bezbednosti, gledajući u pismo na svom radnom stolu, imao volju da razmišlja o motivima događaja od pre petnaestak godina. S prvim prolećnim danima njegov čir na dvanaestercu se uzjogunio. I pored terapije, bol u predelu pupka budio ga je pre prvih petlova. Bio je nedeljama hronično neispavan i nervozan. Razmišljao je da li uopšte da odgovori na pismo koje ga je iznenadilo, ali i vratilo u prošlost. Koga je sada briga šta se tada desilo; nesrećna okolnost, osveta, ucena ili ubistvo. Odlutavši u mislima, gotovo se trgao kad je telefon zazvonio. I pre nego što je uspeo da se javi, čuo je prozukli, prepoznatljivi glas „žutokljunca sa diplomom“ koga su po partijskoj liniji premestili u njegov resor.

– Šefe, taj predmet Gavrić okončan je i pravosnažan: ubistvo iz nehata i samoubistvo. Slučaj je rešen, mada ko će ga znati šta se tu sve izdešavalo.

– Kako to misliš?

– Iako se slučaj zvanično vodi kao rešen, u Gavrićevom dosijeu pronašao sam nove tragove. Ključni podatak je

postojanje ljubavnice, što je istraga u potpunosti izostavila iz predmeta, uprkos tome što predstavlja jasan motiv za sukob. S druge strane, tvrdnja o usvajanju deteta ispostavila se kao netačna – u dokumentaciji ne postoji dokaz da je takav proces ikada pokrenut.

– Dobro. Šta je bilo, bilo je, o tome je imao tada ko da vodi računa. Mene je samo interesovalo da li ima bilo kakav podatak o tome ko je preuzeo brigu o detetu koje je Gavrić želeo da usvoji.

– O tome nisam ništa pronašao.

– Dobro. Vrati predmet u arhivu i hvala ti.

– Nema na čemu, šefe.

I šta sad da odgovorim ćerki čoveka koji me je u životu zadužio, razmišljao je dobijući prstima po glatkoj površini radnog stola. Napisaću kratko i jasno to što sam saznao... da, tako ću uraditi, odlučio je ne želeći da se vraća u prošlost i bilo šta dodatno istražuje.

Možda bi se, da je kojim slučajem imao uvid u ono što se desilo pre i posle Gavrićeve smrti, saglasio sa izrekom: „Sve što se dešava posledica je nečega što se već desilo, i sve može biti uzrok nečemu što će se desiti.“ A toliko toga što se izdešavalo u tom periodu obeležilo je mnoge ljudske sudbine, povezujući ih na svojevrsan način.

MIŠKO

Nedovršena ispovest

*Vreme briše godine,
ali ne i dugove duše.*

Poslednji razgovor sa ocem Mišku je ostao duboko urezan u pamćenju. Tog jutra ga je iz očevog stana telefonom pozvala gerontodomaćica i usplahirenim glasom mu saopštila da je profesora (tako je od prvog dana oslovljavala njegovog oca Srđana) pronašla u besvesnom stanju i da ga je hitna pomoć odvezla u Urgentni centar.

Čim je Mišku bilo dozvoljeno da uđe u bolesničku sobu, otac, koga su uspeli da povrate iz dijabetičke kome, dočekaog ga je rečima:

- Video sam je, Miško!
- Koga si video, tata?
- Ljubicu – izustio je i gotovo unezvereno počeo da koluta očima, kao da nešto traži ili pokušava nekog da vidi.
- Koju Ljubicu, tata? – upitao je Miško zabrinuto, pokušavajući da shvati o kome otac govori.
- Ticu...

– Video si pticu?

– Ne pticu, Miško! Ticu! Ljubicu Ticu...

– Ko je Ljubica Tica?

– Devojka zbog koje u mladosti ogreših dušu.

– Gde si je video, tata? I kada?

– Malopre. U kolima hitne pomoći. Držala me je za ruku, isto mlada, nežna i lepa kao pre pola veka, i govorila mi da će sve opet biti dobro...

– Pre pola veka je bila mlada?

– Da.

– Tata, plašiš me. Sad me slušaj dobro i razmisli malo! Pre pola veka si poznavao ženu koja se zvala Ljubica Tica. Je l' tako?

– Da....

– Dobro. I ti tvrdiš da te je danas, u kolima hitne pomoći, ta Ljubica, 'isto mlada', nežno držala za ruku.

– Tvrdim, jer je bilo tako...

– Tata, koje godine si ti rođen?

– Zar ti ne znaš kad sam ja rođen?

– Ja znam, tata, a znaš li ti?

– Ma je l' ti to proveravaš da li sam dementan pa pričam gluposti!

– Tako nekako.

– Nisam, Miško, pobrljavio – rekao je, sav usplahiren.

Krivulja pulsa na monitoru naglo je skočila, te Miško pokuša da smiri oca.

– Dobro, tata, smiri se sad, pričaćemo o tome kasnije, kad se malo oporaviš...

– Ne, ne, ne, sad... moram, Miško, moram da ti kažem... poverovao sam Gavri da hoće da zaštiti i nju i sebe i...

– Ko je Gavro, tata?

– Moj drug.

– Koji drug, pobogu? Ja znam sve tvoje drugove, nijedan se ne zove...

– Sva ta misterija oko Ljubice... kad je nestala...

– Kakva misterija, tata?

– Tražio sam je da joj kažem... Marko mi je svedok... ali ona je nestala.....

– Misliš na čiča Marka?

– Da... i taj prokleti dosije...

– Kakav sad pa dosije?!

– O, Bože dragi, oprosti mi...

Alarm na monitoru EKG-a prodorno je zapištao i sestra se za tren oka stvorila pored pacijenta, a nekoliko sekundi potom stigao je jedan lekar, pa drugi... Dali su Mišku rukom znak da izađe iz sobe, a samo desetak minuta potom lekar mu je, izjavljujući saučešće, saopštio da je njegov otac imao težak infarkt koji nije preživeo.

Novi milenijum

*Nesavršenost ljudskog bića
savršeno oslikava život.*

Miško je, nedelju dana posle očeve sahrane, samotan dočekao novi milenijum. Poslednji razgovor sa ocem, prekriven velom nedorečenosti o njemu nepoznatim, tajnovitim događajima iz očeve prošlosti, nije mu izlazio iz glave.

Satima je u polumračnoj dnevnoj sobi ispraznim pogledom gledao u titravu svetlost televizijskog ekrana, na kome su se, bez tona, smenjivale slike. Kao i u njegovoj duši. Nije imao snage da sećanja koja su navirala odagna, niti da ih usmerava ka nečem manje bolnom. Sama činjenica da je otac upravo njemu želeo da ispovedi to nešto što je nosio na duši, budila je u Mišku želju da sazna kakav je to osećaj krivice, do poslednjeg daha, mučio njegovog oca.

Njegove misli su se, po ko zna koji put, vratile na taj poslednji očev rođendan. Da je tada mogao i da nasluti šta će se desiti, zasigurno ne bi prihvatio da na očev rođendan menja kolegu koji je na fudbalu uganuo nogu. Zbog te zamene smene morao je da odloži planirani rođendanski ručak

sa ocem, obećavši mu zauzvrat da će posle posla doći kod njega da uz partiju šaha zajedno proslave taj dan.

I ne samo što tog dana nije održao obećanje dato ocu već je na aerodromu u masi putnika ugledao Lelu. To ga je, poput munje, vratilo u prošlost, na poniženje koje mu je pre pet godina priredila. Vešto ga je zavela uveravajući ga da je njegov najbolji drug pre odlaska u inostranstvo zauvek prekinuo vezu sa njom. Prvo ju je iskreno tešio, potom se zaljubio u nju i kad joj je ponudio verenički prsten, ona mu je sasula istinu u lice. Da ga ne voli i da je započela vezu sa njim samo da bi se osvetila bivšem dečku, znajući da će ga to najviše zaoleti. To je Miška emotivno dotuklo. Nikada nije saznao šta je to Lela o njihovoj vezi ispričala svom bivšem momku, pa su se ponovo zblížili. Epilog svega za njega je bio bolan: izgubio je ne samo, kako je tada mislio, ljubav svog života već i prijatelja iz detinjstva i nesuđenog kuma.

Nije Miško ispratio Lelino kretanje, već je njegov pogled ostao prikovan za ono mesto na kome ju je opazio. Samo je zastao u pola pokreta, dok mu je pitanje koje je zaustio da postavi putniku kome je pregledao kofer, kao koska ostalo zaglavljeno u grlu. Od neprijatnih trnaca koji su mu se širili telom, obuzela ga je klonulost i on putniku rukom dade znak da prođe. Uloživši i poslednji delić snage da završi smenu, odlučio je da prvo svrati do svog stana i malo se osveži pre nego što ode kod oca. Čim je ušao u stan, telefonirao mu je da mu to saopšti.

– Srećan rođendan, tata! Upravo sam ušao u stan da se istuširam i dolazim...

– Po glasu bih rekao da nisi u elementu...

– Tebi baš ništa ne može da promakne. U pravu si, na aerodromu je danas bila prava ludnica. Doći ću za sat vremena.

– Ako si umoran, dođi sutra.

– Jesi li siguran...

– Jesam, siguran sam. Kad si premoren, od šaha nema ništa, rođendansku tortu ne možeš da deliš sa mnom jer sam „sladak“ i na insulinu, a da dremam pred televizorom mogu i sam.

– Sutra sam slobodan pa možemo da odemo na ručak.

– Dogovoreno. Laku noć, sine.

– Laku noć, tata – rekao je Miško s vidnim olakšanjem. Da ne bi uznemirio oca, prećutao je da oseća bol u oku i pulsiranje u glavi, koji su nagoveštavali napad migrene. Pre tuširanja popio je lek koji mu je uvek uspešno kupirao bol i isključio mobilni telefon. U zamračenoj sobi je, s povezom preko očiju, neočekivano brzo utonuo u san, iz koga ga je sledećeg jutra probudila zvonjava fiksnog telefona. Prisećao se kako je jedva dohvaćao do aparata i kako se u sekundi rasanio kad je čuo glas gerontodomaćice.

Sada, svega sedam dana nakon što je oca ispratio na večni počinak, kazaljke su istim tempom odbrojivale prve sate novog milenijuma. Dok je čovečanstvo, opterećeno strahovima i sebičnim interesima, usmeravalo misli ka sutrašnjici, Miškova razmišljanja te novogodišnje noći bila su plod srca. Pod teretom naviruće tuge pokušavao je da sabere misli, nemoćan da shvati i prihvati očevu smrt. Nikad jasnije nije osetio prazninu u duši nastalu još posle majčine smrti. Očeva smrt ju je samo produbila. S tugom i dozom gorkog kajanja prebacivao je sebi uvek iznova što te večeri nije otišao kod oca.

Sa majkom je imao blizak i topao odnos, dok je odnos sa ocem, koji mu je bio uzor, nekako uvek bio na izvesnoj distanci. Možda zato što je Miško neprestano imao utisak da se nalazi u klinču između sopstvenih htenja i očevih očekivanja. Majka je tu imala veoma važnu ulogu svojevrsnog tumača očevih reči i postupaka. Uglavnom je tumačenje počinjala rečima „nije tata tako mislio“, ali je potom uvek s blagošću iznalazila prave reči podrške ili utehe i pravim

pristupom rešavala nerešive probleme, peglala nabore njihovih nesuglasica.

Otac, za razliku od majke, nije bio pobožan. I tu Miško nije znao kom carstvu da se prikloni. Sve do mamine smrti, kada je prvi put vodio žučnu raspravu sa ocem o tome treba li zvati sveštenika ili ne, da li da grob obeleže pogrebnim krstom ili piramidom. Prvi put se bez straha o tome šta će otac reći ili misliti o njemu izborio da se mamina želja ispoštuje. To što ona pred mužem, znajući njegov stav o tom pitanju, o toj svojoj želji nikada nije govorila, za Miška je bio argument više i nešto što mu je u tim danima tuge, pri sučeljavanju sa ocem, davalo snagu da istraje.

Posle mamine sahrane batalili su temu o religiji, jer se ona obavezno pretvarala u Raselov čajnik*. Otac je nastavio da se pridržava svojih moralnih i etičkih načela, ne osporavajući Mišku njegova, i od tada su se voleli bez trzavica.

To što je otac i dalje istrajavao u tvrdnji da voli život a veruje u nauku, da su njegovo odrastanje od deteta do zrelog čoveka obojile ratne godine, socijalizam i vera u komunizam, sve je nekako išlo uz njega. Ali da će, rastajući se s dušom, moliti Boga za oprost, za Miška je bio šok koji je njihovom poslednjem razgovoru pridodao notu tajanstvenosti što mu se kao svrab uvukla pod kožu, dodatno produbila tugu zbog gubitka roditelja i pokrenula sećanja koja su ga vraćala u detinjstvo.

Na tom putovanju u prošlost Miško je raspakivao i sortirao uspomene, suočavajući se na jedan posve nov način sa sopstvenim kajanjem zbog učinjenog i neučinjenog.

* Raselov čajnik je analogija filozofa Bertranda Rasela iz 1952. godine, kojom ilustruje tvrdnju da nije na skeptiku da opovrgne baze onog što je nemoguće proveriti u religiji, nego da je na verniku da ih dokaže. Raselov čajnik je sastavni deo ostrašćene rasprave između ateista i vernika i dobar primer za logičku grešku tipa argument iz neznanja, teret dokazivanja.

Mnogi do tada magloviti obrisi sećanja na događaje iz detinjstva odjednom su sasvim jasno, u obliku pokretnih slika, počeli da isplivavaju na površinu. Bez obzira na zrele godine, reči siročje, gubitak, tuga, smrt, konačnost, uz sve ono proživljeno do tada, dobile su slikovitije značenje, iznedrile onu nijansu koja definiše razliku između spoznaje i svesnosti.

Te večeri je iz sasvim novog ugla počeo da sagledava šta su sve i na koji način njegovi roditelji činili za njega. Prvi put nije pojedinačno vagao njihove, već je istovremeno preispitivao i sopstvene postupke. Bila je to jedna sasvim nova slika u kojoj su svi bili ravnopravno uključeni. Kao da je izašao iz sebe pa gleda film u kome, pored oca i majke, i on ima jednu od glavnih uloga; film u kome je radnja poznata, ali kroz nju ne prolaze roditelji i dete, već ljudi, smrtnici, sa svim svojim dobrim i ne tako dobrim osobinama; film u kome upravo ta nesavršenost ljudskog bića savršeno oslikava život.

Te noći, potpuno razdešen u duši, nije suzdržavao jecaje ni suze. Prvi put otkad pamti nije mario za očeve reči da dečaci ne plaču, niti za njegovu mantru da uvek može bolje. Jer tuga ga je zapljusnula jače i dublje nego što je to mogao da zamisli.

U praskozorje tog prvog novomilenijumskog jutra Mišku je stan odjednom postao tesan, stvari u njemu bezoblične, a tišina nesnosna. Obuzet čudnom, teškom usamljenošću, osetio je potrebu da se kreće. Izašavši iz stana, zadubljen u misli, zakoračio je na ulicu i stao, kao da je tog trenutka shvatio da ne zna kuda bi. Stajao je tako nekoliko trenutaka, a potom, kao da se nečega setio, vratio se gotovo trčeći u stan, uzeo ključeve od kola i uputio se u garažu. Posle deset minuta parkirao je auto ispred Hitne pomoći. Poželevši dežurnom dispečeru srećnu Novu godinu, objasnio mu je da želi da zna ime lekarke koja je pre nedelju dana njegovom ocu pružila prvu pomoć.

– Da li postoji neki problem? – upitao ga je dispečer, gledajući ga namrštenog čela preko naočara.

– Ne, ne radi se o bilo kakvom problemu. Ekipa hitne pomoći je pomogla mom ocu, povratili su ga iz dijabetičke kome i odvezli ga do Urgentnog centra. Tog jutra kada sam ga posetio u bolnici, iako nije bio senilan, otac je govorio nepovezano, tvrdio da je prepoznao doktoru koja mu je pružila prvu pomoć. I upravo tokom našeg razgovora mu je pozlilo, dobio je infarkt, koji nije preživeo. Moj otac je bio lekar, pa pomislih: možda nije govorio nepovezano, možda je odista prepoznao lekarku hitne pomoći, pa sam pozeleo da sa njom porazgovaram... možda je stvarno poznavala mog oca...

– Razumem – rekao je dežurni dispečer pružajući Mišku parče papira.

– Napišite mi kojeg dana je to bilo, u koje vreme, ime i prezime pacijenta i adresu. Čim između poziva ugrabim malo slobodnog vremena, pogledaću koja ekipa je bila kod vašeg oca.

Posle dvadesetak minuta Miško je saznao da se doktorica koja je zbrinula njegovog oca zove Zoja, da je upravo protekle novogodišnje noći bila dežurna i da uskoro treba da se vrati sa terena. Saznao je i da joj dežurstvo ističe za sat vremena, te je rešio da je sačeka i zamoli da popričaju.

Dok je sedeo u autu, pade mu na pamet da od onog dana kada je video Lelu na aerodromu nije više ni pomislio na nju. Tog trenutka postao je svestan da sem tog što ga je podsetila na neprijatno iskustvo, nije više bilo drugih emocija. Miško okrete retrovizor prema sebi i, gledajući sebe u oči, pomisli: „Možda je upravo i zbog toga trebalo da promenim smenu da bih, videvši je, spoznao da mi više ništa ne znači.“ On izvi obrve, potvrdno klimnu glavom i, vraćajući retrovizor u prvobitni položaj, nasmeši se misleći na oca i jednu od njegovih mantri: „E, moj magarče, sad pamet u glavu.“

Pola sata potom, kad je saopštio razlog svoje posete i ispričao doktorki Zoji razgovor sa ocem, ona mu je rekla:

– Sećam se vašeg oca. Jasno mi je da vas zbog očeve nedorečene ispovesti pritiskaju mnoge dileme, da ste u nedoumici i da ste mi zbog toga sve ovo ispričali, ali jedno morate da znate. Niko pouzdano ne može da tvrdi šta se sve dešava u mozgu ljudi koji su u besvesnom stanju, kakve slike, asocijacije ili misli eventualno prolaze njihovom glavom. Po tom pitanju postoje razna svedočenja ljudi koji su se probudili iz kome, a ja se sećam jednog gospodina koga su, u vreme dok sam bila specijalizant, dovezli na urgentno odeljenje. Dok smo ga vozili u šok sobu, ja sam ga pomilovala po glavi i glasno izgovorila: 'O, nesrećniče, šta je tebe snašlo.' Znači, ja imam tu potrebu da se obraćam pacijentima bez obzira na to što su u nesvesnom stanju, tako sam to, sasvim spontano, uradila i tog dana. Brzo smo ustanovili da je gospodin bio dijabetičar i uspešno smo ga povratili iz dijabetičke kome. Pri buđenju, kad je čuo moj glas, rekao je: 'Znači to ste me vi pomilovali po glavi i pitali me šta me je, nesrećnika, snašlo.' Bila sam veoma iznenađena činjenicom da me je čuo iako je bio u komi, i da je po buđenju, uz sve to, još prepoznao moj glas. Posle mi je ispričao da je on odgovarao na naše komentare i pitanja poput onog 'da li me čujete', odgovarao nam da nas čuje, objašnjavao da je dijabetičar misleći da i mi njega čujemo, ali to su, po svemu sudeći, bile samo njegove misli. Moguće da je vašeg oca neprijatna situacija u kojoj se našao asocijala na neki događaj iz prošlosti koji je očigledno godinama potiskivao.

– Verovatno ste u pravu. Ja sam samo pomislio... Ma u stvari ne znam šta sam mislio, ni šta sam očekivao da čujem od vas. Jednostavno, boli me što nije uspeo da mi kaže šta je to zbog čega se kaje, a pokušao je... bile su mu to poslednje reči – izusti Miško drhtavim glasom i gotovo se zagrcnu suzdržavajući suze.

Taj drhtaj u njegovom glasu probudi Zojinu pažnju. Ona baci pogled na sat na ruci, pa ga potom pogledom odmeri od glave do pete i, gledajući ga direktno u oči, upita:

– Kako rekoste da se zovete?

– Miško.

– Miško vam je ime ili nadimak?

– Ime.

– Znači vama su roditelji baš odmila nadenuli ime.

– Mislite?

– To samo ime govori. Miška i kad grde i kad ga maze, izgleda kao da mu tepaju. A sad šalu na stranu, vidim da vas je to sa ocem veoma potreslo i zato želim još nešto da vam kažem. Bez obzira na to što ne znate kakav je to greh mučio vašeg roditelja, smatrajte sebe srećnikom, jer on je bar izrazio kajanje zbog toga što je nešto loše učinio u životu. Ja znam ljude koji čeznu za saznanjem da su im se roditelji bar jednom u životu pokajali zbog onoga što su učinili svojoj deci.

Iznenaden tonom kojim je to rekla, Miško rukom protrlja neobrijanu bradu i još jednom upita:

– Vama ime Ljubica Tica ništa ne znači?

– Ne, ali bi mi značilo ako ste vi ovamo došli autom i ako biste mogli da me odvezete do autobuske stanice. Pokušala sam da naručim taksi, ali bezuspešno. Ako ne uhvatim autobus u osam i trideset za Smederevo, gde me očekuju, moraću da čekam do po podne...

– A meni bi značilo da sa jednom mladom, lepom i nežnom devojkom, kako vas je s pravom opisao moj otac, podelim saznanja o roditeljskim gresima. Zato imam jedan predlog, da vas ja odvezem do Smedereva, a da vi meni pomognete da shvatim to nešto vezano za tu temu, jer možda ću tada moći da razumem zašto treba da se smatram srećnikom kad je moj otac u pitanju.

– O, velikodušna je to ponuda, ali nema potrebe da se... možemo li na ti?

– Naravno.

– Da se maltretiraš. Ako odmah krenemo, ja ću stići na autobus...

– Smatraj sebe srećnicom jer ja upravo idem u Smederevo da posetim prijatelja iz vojske.

– Stvarno! Kad si to odlučio?

– Odavno sam mu obećao, a upravo sada odlučih da to i učinim. Za svaku odluku treba neposredan povod, zar ne?

– Kao i za poneku laž, takođe. U pravu sam, zar ne? Nemaš prijatelja u Smederevu.

– Nemam.

Nakrivila je vragolasto glavu i ne trepnuvši rekla:

– Iako ne volim ljude koji zaobilaze istinu, moram priznati da mi se dopadaš.

Mišku nije promaklo da je osmeh koji joj se razlio po licu potisnuo onu setnu notu koju je ulovio u njenim očima pri komentaru vezanom za „roditeljska pokajanja“.

– Tek bih debelo zaobišao istinu ako bih rekao da se ti meni ne dopadaš. A sviđa mi se i pomisao da je moja misija večeras upravo da tebi pomognem, jer si ti noćas nesebično pomagala drugima.

Izgovarajući te reči, Mišku kao da se pred očima razide neka magla i on se sasvim iskreno upita: *Da nije obrnuto?* Jer od trenutka kad mu je Zoja nametnula taj opušteni i lucidni način razgovora, Miško je osetio da ga napušta ona obamrlost koja ga je poput udavke obujmila preko grudi i nije mu dozvoljavala da udahne punim plućima.

Zoja je veći deo puta prespavala i probudila se tek kad je Miško stigao do odredišta i stao ispred kućnog broja koji je naveo u navigaciji.

– Sad kad si me živu, zdravu i naspavanu dovezao dovde, moram u znak zahvalnosti da te ponudim kafom, a kafu danas služimo uz čuvenu Naninu tortu.

– Kafa bi mi, moram da priznam, prijala i bez torte.

– Bez torte ovog puta neće moći, jer je danas mojoj Nani rođendan.

Mišku je uz kafu prijala ne samo Nanina torta već i atmosfera porodične idile u kojoj se, prvi put posle sahrane oca, opustio i od srca nasmejao međusobnim zadirkivanjima bake i unuke. Kad je Miško u nameri da krene zahvalio na kafi i kolačima, Nana se usprotivila njegovoj nameri, govoreći da pre nego što krene na put mora nešto konkretno da pojede. Izgovorila je te reči kao nadređeni koji nikad ne komanduje, ali koga slušaju, koji ne traži poštovanje, ali ga dobije.

– Ali pojeo sam tortu, nisam gladan...

– Ogladnećeš kad vidiš šta je sve Nana spremila, veruj mi – smejala se Zoja uočivši njegovu zbunjenost. – Ja sam gladna kao vuk jer sinoć nisam ni večerala, a celu proteklu noć sam provela na terenu. Ova torta na prazan želudac žestoko nam je uzdrmala pankreas, veruj mi, moramo nečim zdravim da stabilizujemo šećer...

– Jednom lekar, uvek lekar – smejala se i Nana. – Ona meni ovako stalno drži pridike; moraš ovo, ne smeš ono, a sama krši pravila...

Miško ponovo sede na trosed. Dok je bezuspešno pokušavao da se priseti kad je poslednji put jeo, on oseti kako mu se mišići opuštaju. Neprospavane noći uzele su svoj danak. Zaspao je sedeći, glave oslonjene na udobno uzglavlje. Usnuo je i sanjao kako ocu koji tone u živi pesak pruža ruke... nem je... guše ga reči zapretene od užasa i stida zbog nemoći da pomogne...